

SAKSFRAMLEGG - FYLKESTINGET

Sak 14/17

Arkivsaksnr.: 15/6150-33
Løpenr.: 8606/17
Arkiv: C60&30 SAKSARKIV
Ansvarlig fylkesråd: Willy Ørnebakk

REGIONAL BIBLIOTEKPLAN FOR TROMS 2017-2028

Innstilling til vedtak:

⋮

Næring -, kultur - og helsekomiteens innstilling vil bli lagt inn som vedlegg til saken når saksprotokollen er klar.

⋮

...

Vedlegg til saken:

- Næring -, kultur - og helsekomiteens innstilling.
- Høringsinnspill med vurderinger
- Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028
- Handlingsplan 2017-2020

Saksutredning:

Fylkesrådet vedtok 2. november 2015 at det skal utarbeides *Regional bibliotekplan for Troms 2016-2027*. Planprogrammet ble vedtatt 2. juni 2016. Planen behandles i mars 2017 og virkeperioden er derfor endret til 2017-2028. Ifølge plan- og bygningsloven skal alle regionale planer vedtas av fylkestinget.

Den regionale planen følges opp av en 4-årig handlingsplan som er utviklet i samråd med kommunene og andre samarbeidspartnere, blant annet Universitetsbiblioteket ved UIT Norges arktiske universitet. Handlingsplanen skal vurderes årlig. Eventuelle omorganiseringer og endringer underveis må tas hensyn til. Ny handlingsplan skal behandles politisk etter fire år.

Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028

Formålet med den regionale bibliotekplanen ble vedtatt i planprogrammet 2. juni 2016 og er:

... å sørge for et felles styringsverktøy som sikrer tjenester som er relevant for alle, tilstrekkelig kompetanse og hensiktsmessig samarbeid mellom fylkeskommunen og kommunene. Den regionale bibliotekplanen skal ta stilling til hvordan bibliotekene i Troms skal ivareta sin samfunnsrolle og hvordan fylkeskommunen og kommunene skal utvikle bibliotekene i fellesskap. Planen skal være samordnende, avklare felles retning og stimulere til aktivitet og samhandling gjennom felles tiltak. Planen skal fungere som et kvalitetssikrings- og evalueringsverktøy og gi forankring til å jobbe målrettet og rasjonelt. Den skal fungere som hjelp til bedre ressursutnyttelse og finne løsninger for å utløse nye midler til bibliotekene i Troms.

Det overordnede målet for *Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028* er gode og likeverdige bibliotek tjenester og tilstrekkelig nærhet til tjenestene for alle innbyggere i Troms. Alle skal oppleve at det lokale folkebiblioteket tilbyr relevante og gode bibliotek tjenester. Befolkningen skal møte personale som har kompetanse til å hjelpe dem videre og en virksomhet som er profesjonell i sin tjenesteutføring.

Fra nasjonalt nivå er det store forventninger til de kommunale bibliotek tjenestenes omfang og kvalitet. Den foreliggende bibliotekplanen formulerer konkrete forventninger til nivået på bibliotek tjenestene kommunene tilbyr. Planen skal bidra til et løft for alle folkebibliotekene og en kvalitetsheving av hele virksomheten, slik at man sikrer bibliotek tjenester for alle i tråd med norsk lovgivning. For å kunne gjøre et slikt løft er standardheving i kommuner med mangelfulle tilbud, økt kompetanse, nye samarbeidsstrukturer og funksjonsfordelinger nødvendig. Det må være vilje til forpliktende samarbeid og de større fagmiljøene, der Tromsø bibliotek og byarkiv har en spesiell rolle som samarbeidspart for fylkesbiblioteket, må delta i fellesskapet. Å avtalefeste samarbeidet med UIT Norges arktiske universitet er også sentralt.

Synliggjøring av folkebibliotekenes potensial er viktig for å øke kunnskapen hos både bibliotek eiere og bibliotek brukere. Folkebiblioteket kan være en viktig og tilstedeværende virksomhet i lokalsamfunnet gjennom sitt samfunnsoppdrag. Det krever tydelig retning, kompetanse og ressurser. Det må avklares hvordan bibliotekene i fellesskap kan løse utfordringene i Troms. Til dette trengs en bibliotekplan som et felles styringsverktøy.

Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028 omfatter derfor strategier for samhandling, kompetanse og synliggjøring og strategier for de tre tjenesteområdene:

1. Kunnskap og læring
2. Litteratur og kultur
3. Lokal arena og møteplass

Hovedsatsingene i handlingsplanens første periode er:

1. Folkebibliotekene skal utvikles som kunnskapsaktør for sine lokalsamfunn, dvs. være veileder og tilby faglitteratur til hele befolkningen.
2. Finne og utvikle nye samarbeidsområder og samhandlingsmetoder.
3. Biblioteklederne utvikles som kommunale og bibliotekfaglige ledere gjennom et lederutviklingsprogram.
4. De nordnorske fylkesbibliotekene skal i samarbeid med folkebibliotekene følge opp den nordnorske litteraturstrategien som vedtas i 2017.
5. Løpende virksomhet med litteratur- og kunnskapsformidling, integreringsarbeid og arena utvikling videreføres og stimuleres.

Planprosess

I følge plan- og bygningsloven skal regional planmyndighet samarbeide med berørte offentlige myndigheter og organisasjoner. Det har vært lagt til rette for stor grad av involvering gjennom hele planprosessen og vært invitert til bred deltakelse fra kommunene, UIT Norges arktiske

universitet og andre relevante parter. Arbeidet startet opp med et fagseminar. Det er gjennomført fire regionale høringsmøter. En arbeidsgruppe med representanter for kommunene og fra UIT Norges arktiske universitet har sammen med fylkesbiblioteket utviklet planens retning og hovedsatsinger. Plandokumenter og dokumentasjon av prosess har vært tilgjengelig på en digital plattform hvor alle involverte parter har kunnet kommentere. I slutføringen ble det avholdt et innspillseminar.

Høringsinnspill

Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028 har vært ute til høring og offentlig ettersyn i perioden 9. desember 2016 til 1. februar 2017. Det har kommet inn 13 innspill.

De enkelte høringsinnspillene til plandokumentet er kommentert og vurdert i vedlagt høringsmatrise (vedlegg 1). Det er angitt hvem som har avgitt uttalelsen, kort gjengivelse av innspillet samt vurdering/kommentar og behandling.

Samlet sett er tilbakemeldingene på bibliotekplanen meget positive. Planen beskrives som viktig, grundig og bredt anlagt og det trekkes fram at det er et godt plandokument med gode strategier og mål for utvikling av bibliotek tjenesten i Troms. Det er kommet inn gode forslag til tiltak som vil kunne inkluderes i handlingsplanene for de kommende årene.

Forfattermiljøet har påpekt ønske om større samarbeid og synlighet i bibliotekplanen. Forfatterne i Troms er viktige samarbeidsparter på mange felt innenfor bibliotekenes virksomhet. I de kommende årene vil dette samarbeidet fortsette gjennom samarbeid i prosjekter, kompetanse- og aktivitetsarbeid og oppfølging av den nordnorske litteraturstrategien som vedtas i 2017.

Fra kommunene er det mottatt politisk behandlede høringsuttalelser fra Lavangen, Salangen, Tromsø og Sørreisa. I tillegg er det sendt inn en administrativt behandlet høringsuttalelse fra Harstad og en fellesuttalelse fra kommunene Lenvik, Berg og Tranøy, også den administrativt behandlet. Høringsinnspillene er ikke av en slik grad at det har krevd omarbeidelse av bibliotekplanen, men noen av innspillene krever en ekstra vurdering og begrunnelse.

Tromsø kommune trekker fram Troms fylkesbiblioteks viktige rolle som motor i bibliotekutviklingsarbeidet og som «(...) en viktig partner for Bibliotek og byarkiv i arbeidet med å være ett av landets beste bibliotek». Kommunen peker spesielt på samarbeidet om fjernlånsordningen og e-boksamarbeidet som bidrar til å skaffe alle innbyggerne i fylket en god og mest mulig likeverdig tilgang på litteratur. Tromsø kommune ønsker det nærere operasjonelle samarbeidet som planen legger opp til, men påpeker at det er viktig at Bibliotek og byarkiv på selvstendig grunnlag får vurdere i hvilket omfang de kan engasjere seg i samarbeidet. Kommunen trekker fram kompetansesamarbeid som viktig og ønsker å legge opp til en mer spesialisering av kunnskapen. Betydningen bibliotekene har som flerkulturelt møtested understrekes. Tromsø kommune er glade for at planen tar til orde for å fremme og formidle nordnorsk, samisk og kvensk litteratur.

Harstad kommune ser positivt på at Troms fylkesbibliotek ønsker å videreutvikle musikkbibliotek tjenesten i Troms, men påpeker at skal det være en reell utvikling må det settes inn tiltak også fra fylkesbibliotekets side. Da tjenesten ble etablert var fysisk utlån av musikkmediet en viktig del av tjenesten, det er mindre relevant nå på grunn av endringer i tilgangen til musikk. Tilgang til strømmetjenester for bibliotek må avklares på nasjonalt nivå. Musikkbibliotek tjenesten ble i sin tid etablert som en fylkestjeneste og den må utvikles med fokus på formidling, kompetansearbeid og fjernlånsvirksomhet. Fylkesbiblioteket vil være en selvfølgelig bidragsyter i dette arbeidet.

Kommunene Lenvik, Berg og Tranøy ønsker «mer konkrete tiltak for å evaluere dagens organisering og vurdere omorganisering av folkebibliotekene i samarbeid med kommunene». I planen legges det opp til omorganisering og avklaring av hvordan løse tjenesteproduksjonen, ikke institusjonene som sådan. Bibliotekplanens strategi er å utvikle gode samhandlingsmodeller og skape nye fellesløsninger på konkrete utfordringer. Tjenestenivå og funksjonsfordeling må avklares og her har kommunene også et ansvar for å bidra. Fylkesbiblioteket er en selvfølgelig rådgiver i eventuelle kommunesammenslåingsprosesser.

Administrasjonssjefen i Salangen kommune påpeker i sin høringsuttalelse at man «ser at det må tilføres kommunale ressurser og at det må legges til rette for at biblioteket har ressurser til å gjennomføre kompetansehevingen på hvert enkelt bibliotek». Dette bekrefter forutsetningen som ligger til grunn for planarbeidet. Det må settes av tilstrekkelige midler i kommunene for å sikre befolkningen gode og likeverdige bibliotek tjenester og tilstrekkelig nærhet til tjenestene.

Det er positivt at UIT Norges arktiske universitet ved Universitetsbiblioteket imøteser økt samarbeid innenfor strategipunktet «kunnskap og læring» og ser at det er flere punkter hvor arbeidsdeling og kompetanseoverføring kan utvikles i et samarbeid. Det påpekes i uttalelsen at det per i dag er vanskelig å kommentere enkeltdeler i den regionale planen og i handlingsplanen der Universitetsbiblioteket er tiltenkt en rolle, da det ikke er klart hvor store ressurser man ser for seg at de skal bidra med. Innenfor strategien «kunnskap og læring» må samarbeidsform avklares med UIT Norges arktiske universitet under hvert strategipunkt eller tiltak hvor de er en ønsket samarbeidspart.

Fylkesrådets vurdering

Fylkesrådet er av den oppfatning at *Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028* er et retningsgivende styringsverktøy og et godt grunnlag for samhandling, utvikling og styrking av folkebibliotekene i Troms.

Fylkeskommunens rolle som regional aktør på bibliotekfeltet kan ikke oppfylles uten samarbeid og en større satsing også på kommunalt nivå. Fylkestinget i Troms behandlet i sak 40/16 status og utfordringer for folkebibliotekene i Troms og gjorde slikt vedtak: «Kommunene i Troms oppfordres til å se hele bredden i bibliotekenes samfunnsoppdrag, både kunnskap, kultur, demokrati, integrering og lokal møteplass, når de tildeler ressurser til bibliotek tjenesten». Dette er også i tråd med statlig politikk. I Prop. 1S (2016-2017) fra Kulturdepartementet påpekes det at det er «(...) kommunene som eier bibliotekene, og hovedtyngden av utviklingsarbeidet må drives fram av bibliotekeierne selv».

Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028 bør behandles politisk i kommunene og legges til grunn for lokal bibliotekplanlegging og –utvikling. Dette kan redusere plangapet mellom fylkeskommunen og kommunene, lette samhandlingen og øke fokuset på felles utfordringer og muligheter.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Planen gjennomføres innenfor eksisterende budsjett.

Fylkesrådet tilrår fylkestinget å fatte slikt vedtak:

1. Fylkestinget vedtar *Regional bibliotekplan for Troms 2017-2028*.
2. Fylkestinget vedtar *Handlingsplan 2017-2020*.
3. Handlingsplanen skal vurderes årlig. Eventuelle omorganiseringer og endringer underveis må tas hensyn til. Ny handlingsplan skal behandles politisk etter fire år.

Tromsø, den 22.02.2017

Knut Werner Hansen
Fylkesordfører

...